

tijdsbeeld van de late negentiende eeuw. Aan de historiografie van Rotterdam (en Nederland) heeft Chris Scheffer met *November 1918. Journaal van een revolutie die niet doorging* uit 1968 een blijvende bijdrage geleverd. A.V.N. van Woerden zegt het in het *Tijdschrift voor Geschiedenis* onomwonden: 'Scheffers speurzinnigheid, combinatievermogen en nuchterheid verdienen alle lof. Hier is iemand aan het woord die er niet op uit is verraad van links of rechts aan de kaak te stellen, maar die wil weten hoe mensen op verantwoordelijke posten dachten en handelden.' Ook hij prijst Scheffers speurwerk en de leesbaarheid van het boek. Alle recensies vermelden met spijt, dat de auteur geen toegang kreeg tot enkele essentiële archieven, en dat het Koninklijk Huisarchief voor hem gesloten bleef, wat jammer was omdat de positie van het koningshuis in de bijna-revolutie serieus op het spel heeft gestaan.

Na zijn journalistieke loopbaan was Chris Scheffer van 1970 tot 1979 secretaris van de Koninklijke Akademie van Wetenschappen. Die eerde hem in 1987 met de Pieter de la Courtprijs voor onbezoldigd wetenschappelijk onderzoek. Daarnaast was hij tot het einde van zijn leven actief als adviseur en mee-lezer van boeken over de Tweede Wereldoorlog in Rotterdam, en als begeleider van jonge historici. Hij was kritisch en veeleisend, soms op de grens van het onredelijke, maar hij is voor hen ook heel belangrijk geweest. De Rotterdamse historicus Paul van de Laar bewonderde hem: 'hij was recht voor zijn raap, wond nooit ergens doekjes om, en zei altijd: ik ben kritisch, dat weet je'. Scheffer had Paul op een onderzoek naar persfusies gezet. Ze praatten daarover in

Amerongen, waar Chris woonde. Als zijn vrouw tijdens de lunch vroeg hoe het ging, was het standaard antwoord van Chris: 'hij verdedigt zich met hand en tand'. Paul van de Laar en Chris Scheffer hebben altijd contact gehouden.

De auteur van dit levensbericht is dertig jaar met Chris Scheffer bevriend geweest. Een persoonlijke herinnering mag niet ontbreken, omdat die hem typeert. In 1976 moest ik de historische inleiding schrijven bij een boek met foto's van Henri Berssenbrugge, de fotograaf die in het begin van de twintigste eeuw binnensteden fotografeerde, maar ook het dagelijks leven van de thuiswerkers in de textiel in Tilburg. Bij het literatuuronderzoek ontdekte ik dat dr. H.J. Scheffer een biografie over Berssenbrugge had geschreven. We hebben toen samen de inleiding geschreven. Dat betekende dat ik de geschiedenis van Den Haag inbracht en zijn biografie gebruikte. Toen ik de tekst klaar had en die had opgestuurd, had hij nogal wat aanmerkingen op de tekst, waarover we maar eens ernstig moesten praten. Op zijn bureau lag de tekst die er angstaanjagend rood uitzag. Of ik begreep dat hij zijn naam alleen zette onder een tekst, waarin alles klopte, dus ook de interpunctie. Dat begreep ik. En toen kwam het: in de tekst van pakweg tien getypte velletjes zaten enkele tientallen fouten in het gebruik van punten en komma's, vooral komma's. Ik kreeg een college interpunctie en kon weer gaan. Bij Chris Scheffer was fout en goed goed, ook als het over interpunctie ging.